

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1931 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar angående pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1931 dagteknad proposition nr 154 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att reservpostexpeditören *Wilhelmina Katarina Bucht*, född Svanström, må från och med dagen näst efter den, då hon frånträder sin anställning vid postverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,368 kronor, att utgå av postmedel.

Ang.
pension
åt reservpost-
expeditören
*Wilhelmina
Katarina
Bucht.*

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande:

Bucht, som är född den 19 april 1868, inträdde i postverkets tjänst den 24 september 1889 och antogs den 21 maj 1894 till extra ordinarie postexpeditör samt den 1 januari 1895 till extra biträde. I sistnämnda egenskap kvarstod hon till den 15 september 1911, då hon anställdes såsom reservpostexpeditör, vilken tjänstebeteckning den 1 januari 1912 förändrades till extra postexpeditör. Från och med den 1 juli 1920 antogs Bucht till reservpostexpeditör, i vilken tjänsteställning hon alltjämt kvarstår. Under sin 41-åriga anställningstid i postverket har hon tjänstgjort såsom

extra biträde	4	år	4	månader	—
» postexpeditör	17	»	2	»	22 dagar
postexpeditör	10	»	4	»	29 » .

Hennes sammanlagda tjänstgöringstid i postverket uppgår alltså till 31 år 11 månader 21 dagar.

År 1901 ingick Bucht äktenskap. På grund av sitt giftermål kunde hon, jämlikt dåtida bestämmelser, icke erhålla anställning såsom ordinarie postexpeditör, en befordran, som hon eljest torde hava vunnit.

I lönehänseende är fru Bucht för närvarande placerad i löneklass A 18, som tilldelas allenast sådana reservpostexpeditörer, vilka under en följd av år mera regelbundet anlitas till tjänstgöring, och uppbär på grund

däruv vid tjänstgöring å lägsta dyrort 7 kronor 5 öre för dag samt vid tjänstgöring å högsta dyrort 9 kronor för dag, motsvarande omkring 2,570 kronor respektive 3,280 kronor för helt år räknat.

Rörande pensionsfrågan har *generalpoststyrelsen* i avgivet utlåtande anfört:

Styrelsen, som funne det billigt och rättvist, att fru Bucht, vars tjänstgöring vid postverket kunde väl vitsordas, vid avgången från sin befattning i postverkets tjänst beredes pension för sin återstående livstid, ville erinra därom, att pension eller därmed jämförligt understöd tidigare beviljats i liknande fall. Sålunda hade 1930 års riksdag tillerkänt reservpostexpeditören Anna Christina Jakobina Lundholm en pension av 1,368 kronor. I sitt yttrande över Lundholms ansökan om pension anförde styrelsen, bland annat, att 1921 års pensionskommitté samt 1926 års pensionsutredning i yttranden över ett av kommunikationsverkens lönekommitté på sin tid avgivet förslag rörande pensionering av icke-ordinarie personal vid kommunikationsverken föreslagit enahanda grunder beträffande pension åt extra ordinarie och med dem jämställda befattningshavare som för ordinarie tjänstemän. Såsom pensionsunderlag för icke-ordinarie kvinnliga befattningshavare i postexpeditörsgraden — 11:e lönegraden — hade därvid föreslagits 2,040 kronor, av vilket belopp två tredjedelar skulle anses såsom statspensionsunderlag och en tredjedel såsom avgiftspensionsunderlag. Då fru Lundholm icke erlagt några tjänstepensionsavgifter, hade styrelsen ansett, att fru Lundholm borde erhålla pension till belopp, motsvarande allenast statspensionsunderlaget, d. v. s. 1,360 kronor eller, efter avrundning till närmast högre med 12 delbara tal, 1,368 kronor för år, till vilket belopp fru Lundholms pension också sedermera fastställts av riksdagen.

Efter dessa grunder syntes pension böra beräknas jämväl beträffande fru Bucht; och då hon, i likhet med fru Lundholm, själv ej erlagt några pensionsavgifter, syntes pensionen böra även för henne bestämmas till 1,368 kronor för år, att utgå av postmedel.

Beträffande utredningen i övrigt återopas vad statsrådsprotokollet innehåller.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Ang.
pension
åt postbiträdet
Anna Johanna
Lindell.

Under punkten 2 av samma proposition nr 154 föreslår Kungl. Maj:ts riksdagen medgiva, att postbiträdet *Anna Johanna Lindell*, född Söderström, må från och med dagen näst efter den, då hon frånträder sin anställning vid postverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 744 kronor, att utgå av postmedel.

I fråga om Lindells tjänstgörings- och avlöningsförhållanden framgår av utredningen huvudsakligen följande:

Lindell, som är född den 5 december 1866, antogs den 3 september 1885 till extra ordinarie postexpeditör och den 13 maj 1891 till extra biträde. Den 12 december 1902 förordnades hon till postexpeditör, i vilken egenskap hon kvarstod till den 1 oktober 1907, då hon på grund av ingånget äktenskap lämnade posttjänsten. Därefter förestod hon under tiden 1 oktober 1924—30 juni 1925 poststationen i Oscar Fredriksborg. Den 21 juni 1926 antogs hon till postbiträde vid postkontoret Stockholm 10 med 4¹/₂ timmars tjänstgöring varje söckendag och överflyttades från och med den 21 januari 1929 i enahanda befattning till postkontoret Stockholm 14, där hon fullgjort tjänstgöring 4 timmar varje söckendag.

Hennes sammanlagda tjänstgöringstid i postverket utgör sålunda såsom extra postexpeditör, extra biträde och tillförordnad postexpeditör 22 år, såsom poststationsföreståndare ³/₄ år, såsom postbiträde med 4¹/₂ respektive 4 timmars tjänstgöring för söckendag något över 4 år, eller sammanlagt omkring 27 år.

Som tillförordnad postexpeditör har fru Lindell under de senare åren uppburit en avlöning av 1,750 kronor för år och för handhavande av poststationen i Oscar Fredriksborg en ersättning av i medeltal 290 kronor för månad. Under sin tjänstgöring såsom postbiträde erhåller hon en avlöning av omkring 130 kronor för månad eller cirka 1,560 kronor för år räknat.

Beträffande frågan om understöd åt Lindell har *generalpoststyrelsen* i avgivet utlåtande anfört bland annat:

Ehuru fru Lindell icke innehaft anställning vid postverket i oavbruten följd, funne styrelsen dock billigt och rättvist, att fru Lindell, särskilt med hänsyn till hennes långa och oförvitliga tjänstgöring, bereddes ålderdomsunderstöd.

Då fråga tidigare varit om beredande av understöd åt befattningshavare, med vilka fru Lindell närmast vore jämförlig och vilka icke varit berättigade till pension, hade det ifrågasatta understödet i regel ansetts böra utgå med ²/₃ av senast innehaft arvode. Av den till fru Lindell nu utgående ersättningen, 1,560 kronor för år, kunde emellertid ett belopp av 240 kronor anses utgöra dyrtidstillägg. Återstoden, 1,320 kronor, skulle alltså utgöra det henne tillkommande arvode, varå understöd skulle beräknas. Enligt nyss nämnd beräkningsgrund skulle understödet sålunda komma att uppgå till (²/₃ × 1,320) 880 kronor.

Det syntes måhända, å ena sidan, kunna ifrågasättas, huruvida sagda belopp borde i någon mån reduceras, bland annat med hänsyn därtill, att fru Lindell icke erlagt pensionsavgifter. Å andra sidan finnes emellertid skäl, som talade för att någon reducereing icke borde komma till stånd. Till grund för beräkning av understödets storlek hade nämligen lagts det arvode, som hon under den sista tiden uppburit i egenskap av postbiträde, utan att beaktande skett därav, att hon under den avgjort största delen av sin tjänstgöring haft sig anförtrodda sådana göromål av mera ansvarsfull natur, som i regel utfördes av postexpeditörer. Skulle emellertid en reducereing finnas böra ske, ansåge styrelsen skäligt, att understödet icke sattes lägre än till 840 kronor för år; och hemställde styrelsen, att årligt understöd med sistnämnda belopp måtte utverkas åt fru Lindell.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anslutit sig till generalpoststyrelsens hemställan.

Departementschefen har med hänsyn till det långa avbrottet i Lindells statstjänst samt arten och omfattningen av hennes arbete efter återinträdet i tjänst funnit den av generalpoststyrelsen ifrågasatta beräkningen av pensionsbeloppet icke kunna godtagas. På grund av att pensionsavgifter icke erlagts och med hänsyn till tjänstetidens längd har departementschefen ansett reducering böra vidtagas, förslagsvis till 744 kronor.

Med avseende å vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Av utredningen framgår, att Lindell år 1907 lämnat sin befattning såsom tillförordnad postexpeditör och först år 1924 vid en ålder av nära 58 år återinträtt i postverkets tjänst, där hon under de senaste åren endast i begränsad omfattning fullgjort tjänstgöring. Att en befattningshavare, på sätt här skett, antages vid en ålder, som närmar sig pensionsåldern, finner utskottet ur principiell synpunkt mindre lämpligt. Vad angår frågan om pension åt Lindell, har utskottet emellertid, enär hon sammanlagt under en avsevärd tid arbetat i statstjänst samt synes vara i behov av understöd, icke velat motsätta sig, att sådan förmån beredes henne till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

3:o.

Ang.
pension
åt städerskan
Anna Char-
lotta Morin.

I punkt 3 av förevarande proposition nr 154 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan *Anna Charlotta Morin*, född Storm, må från och med dagen näst efter den, då hon frånträder sin anställning vid postverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 600 kronor, att utgå av postmedel.

Till stöd för framställning om pension åt städerskan Morin har *generalpoststyrelsen* anfört bland annat följande:

Morin, som vore född den 5 oktober 1868, hade under tiden 1 oktober 1906—14 september 1929 fullgjort städningsarbete inom Stockholms centralpostkontors lokaler. Arbetet hade i regel krävt en tid av 5 timmar för gång. I ersättning hade utgått följande belopp för helt år räknat, nämligen

1906—1914.....	kronor	360
1915—1916.....	»	1,740
1917—1918.....	»	1,920
1919.....	»	2,100
1920—1921.....	»	2,940
1922—1928.....	»	2,652
1929.....	»	3,600.

Till grund för beräkandet av understöd kunde icke läggas hela det Morins senast tillkommande ersättningsbeloppet, vari inginge gottgörelse till av henne anlitate biträden vid städningens fullgörande. Av verkställd utredning — i den mån sådan kunnat göras — hade framgått, att fru Morins egen ersättning för av henne själv fullgjort arbete uppgått, under åtminstone de sista 10 åren, till 130 kronor för månad eller 1,560 kronor för år räknat. Ett understöd beräknat till $\frac{2}{3}$ av sistnämnda arvodesbelopp skulle uppgå till 1,040 kronor. Emellertid befundes jämväl ett på så sätt beräknat understöd vara för högt tilltaget. I det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till kungörelse angående rätt till pension för viss arbetarpersonal vid bland annat postverket vore pensionsunderlaget för kvinnlig befattningshavare i anställning, för vilken särskild yrkesutbildning ej krävdes, upptaget till endast 756 kronor för år, därvid förutsattes en anställningstid av 30 år. Beräknades understödet med utgångspunkt från sistnämnda belopp, skulle understödet — vid det förhållande att fru Morins tjänstetid såsom städerska hos postverket uppginge till allénast 23 år — böra fastställas till $(756 - \frac{7 \times 756}{30})$ 580 kronor eller, med lämplig avrundning, till 600 kronor för år.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

4:o.

I punkten 4 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre nattvakten *Karl Johan Nyberg* må från och med dagen näst efter den, då han frånträtt sin anställning vid postverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 708 kronor, att utgå av postmedel.

Ang.
pension
åt förre
nattvakten
K. J. Nyberg.

Av handlingarna framgår, att Nyberg, som är född den 29 december 1858, alltsedan den 1 september 1909 varit medelst kontrakt anställd såsom nattvakt vid postkontoret Stockholm 2, Lilla Nygatan 6. På grund av

tilltagande ålderdomssvaghet har Nyberg till upphörande med utgången av augusti månad 1930 uppsagt kontraktet.

Ersättningen till Nyberg för hans vakttjänstgöring har, för natt räknat, från och med den 1 januari 1924 utgjort 7 kronor. För år räknat har hans ersättning från postverket under de sista åren uppgått till i runt tal 2,550 kronor. Från och med den 1 januari 1920 har tjänstgöringen varje natt omfattat 8 timmar, infallande under tiden klockan 21—5.

Angående beräkningen av understöd åt Nyberg har *generalpoststyrelsen* anfört:

Till grund för bestämmande av understödets storlek syntes lämpligen de principer böra läggas, vilka kommit till uttryck i det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till kungörelse angående rätt till pension för viss arbetarpersonal vid postverket m. fl. verk. Sagda kungörelse upptog bland annat 3 grupper manliga anställningshavare; och Nyberg syntes böra hänföras till den av dessa grupper (den första), vilken omfattade arbetare i anställning, för vilken särskild yrkesutbildning ej krävdes. Pensionsunderlaget för denna kategori av manliga arbetare upptoges till 1,008 kronor. Såsom villkor för erhållande av hel pension förutsattes minst 30 anställningsår. Då emellertid Nybergs tjänstetid uppginge till allenast 21 år, syntes understödet icke kunna sättas till nyss angivna belopp, utan borde sagda belopp reduceras med $\frac{1}{30}$ för varje år, varmed antalet anställningsår för Nyberg understeg 30, d. v. s. med $\frac{9}{30}$. Med sådan beräkningsgrund skulle pensionen komma att utgå med 706 kronor eller, efter avrundning till närmast högre med tolv delbara tal, till 708 kronor för år.

Beträffande vidare utredning i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

5:o.

*Ang.
pension åt
förra extra
ordinarie
telegrafexpe-
ditören Anna
Maria Hjelm.*

Uti punkten 5 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra extra ordinarie telegrafexpeditören *Anna Maria Hjelm*, född Häggqvist, må från och med dagen näst efter den, då hon avgått ur telegrafverkets tjänst, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,044 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

I en hos Kungl. Maj:t gjord framställning om pension har *Hjelm* anfört, bland annat, följande:

Sökanden, som vore född den 31 maj 1866, hade varit anställd i telegrafverkets tjänst under en tid av sammanlagt 23 år 1 månad, därav 21 år såsom extra ordinarie telegrafist, nämligen under tiden den 12 december

1884—30 juni 1893 och den 21 december 1917—31 maj 1930, samt 2 år 1 månad såsom extra telegrafist, nämligen under tiden den 1 maj 1915—1 juni 1917.

Anledningen till att sökanden år 1893 frånträtt sin anställning vid telegrafverket hade varit, att hon ingått äktenskap samt till följd därav enligt då gällande bestämmelser icke längre kunde få behålla sin anställning.

Under världskriget hade emellertid förhållandena utvecklats så, att det för telegrafverket uppstått ett mycket stort behov av telegrafkunnig arbetskraft, och hade sökanden då åter inträtt i tjänstgöring.

Ungefär samtidigt med sökanden hade i telegrafverkets tjänst återtagits även flera andra gifta förutvarande telegrafister, av vilka några efter införandet av ändrade bestämmelser i fråga om kvinnors anställning i statens tjänst blivit befordrade till ordinarie telegrafister. Vad sökanden beträffade, hade hon, då de ändrade bestämmelserna trädde i kraft, nått sådan ålder, att hon icke kunde ifrågakomma att befordras till ordinarie.

Sökanden vore sedan år 1921 änka efter förutvarande trafikinspektören vid statens järnvägar Gustaf Hjelm och åtnjöte i denna sin egenkap pension från statens järnvägars änke- och pupillkassa.

Statskontoret, som i avgivet utlåtande tillstyrkt pension åt Hjelm, har föreslagit ett pensionsbelopp av 1,392 kronor.

Departementschefen har med frångående av statskontorets förslag förordnat, att samma grunder, som under punkt 1 här förut ifrågasatts för beräkningen av där avsedd pension, måtte tillämpas jämväl i nu förevarande fall och i enlighet härmed tillstyrkt, att Hjelm, som kan räkna 23 tjänstår, tillerkännes pension med 1,044 kronor för år.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

6:o.

I punkten 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre extra ordinarie kronojägaren i Bönälvens revir *Johan Henrik Asplund* må, räknat från och med den 1 januari 1931, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,284 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Ang.
pension åt
förre extra
ordinarie
kronojägaren
J. H. Asplund.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Asplund, som är född den 16 december 1864, antogs till extra bevakare i Kalix revir år 1895, till extra kronojägare den 18 augusti 1903 och till extra ordinarie kronojägare från och med den 1 januari 1921, i vilken egenskap han oavbrutet

tjänstgjort inom Bönälvens revir; att han såsom placerad i tjänstegrupp 5, lönegrupp E, löneklass VII i den för extra ordinarie tjänstemän vid domänverket avsedda löneplanen, sådan denna fastställts genom Kungl. Maj:ts brev till domänstyrelsen den 11 oktober 1929, sedan den 1 juli 1929 åtnjutit en månadslön av 255 kronor, motsvarande en årslön av 3,060 kronor; samt att Asplund från och med den 18 december 1929 på egen begäran entledigats från sin anställning vid domänverket.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Mot Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke haft anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

7:o.

Ang.
pension åt
förra extra
ordinarie
kronojägaren
J. R. Johans-
son.

Uti punkten 7 av förevarande proposition nr 154 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att förra extra ordinarie kronojägaren i Grönbo revir *Johan Ragnar Johansson* må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd levnadsålder av 65 år lämnat sin anställning vid domänverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,284 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Johansson, som är född den 15 augusti 1865, anställdes såsom inspektör vid Grimsö egendom från och med den 1 oktober 1899 samt vid egendomens förvärvande av kronan åtföljde densamma och från och med den 1 december 1912 vann anställning som extra kronojägare vid skogsstaten; att han från och med den 1 januari 1921 antogs till extra ordinarie kronojägare, i vilken egenskap han oavbrutet tjänstgjort inom Grönbo revir; att han såsom placerad i tjänstegrupp 5, lönegrupp B, löneklass VII i den för extra ordinarie tjänstemän vid domänverket avsedda löneplanen, sådan denna fastställts genom Kungl. Maj:ts brev till domänstyrelsen den 11 oktober 1929, sedan den 1 juli 1929 åtnjutit en månadslön av 225 kronor, motsvarande en årslön av 2,700 kronor.

Domänstyrelsen har i ärendet anfört, bland annat, följande:

Genom beslut i ett flertal fall hade Kungl. Maj:t medgivit, att kronojägare, som tidigare varit anställd såsom skogsvaktare i enskild tjänst och vid den enskilda skogens försäljning till kronan vunnit anställning såsom kronojägare vid skogsstaten, finge efter avskedstagandet erhålla enahanda pensionsförmåner som dem, till vilka han skulle varit berättigad, därest skogen i fråga under hela hans tjänstetid där varit i statsverkets ägo. Därest, såsom styrelsen ansåge rätt och billigt, enahanda principer till-

lämpades på Johansson, skulle Johansson, om han varit uppförd på ordinarie stat, vid sin avgång den 15 augusti 1930 hava innehaft 30 för pension beräkneliga tjänstår.

I avseende å vidare utredning må hänvisas till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till vissa av riksdagen tidigare fattade beslut i liknande fall och har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet får sålunda hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

8:o.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 21 av herrar *Boberg* och *Nilsson, Petrus*, och den andra inom andra kammaren under nr 40 av herr *Heiding* jämte fyra av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen ville besluta att tilldela extra brevbäraren *Holger Hansson* i Mönsterås en årlig pension av 700 kronor från den dag, då han lämnar sin befattning vid postkontoret därstädes».

*Ang.
pension åt
extra brevbäraren H.
Hansson.*

Beträffande motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen nr 21 i första kammaren.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Hansson, som är född den 15 mars 1863 och alltså 68 år gammal, alltsedan år 1903 fullgjort väl vitsordad tjänstgöring vid postkontoret i Mönsterås ävensom att Hansson uttryckt önskan att i anledning av sin ålder få sluta denna tjänstgöring. Arten av Hanssons anställning klarlägges icke av handlingarna, i vilka han benämnes »posttransportör», »brevbärarebiträde» eller »extra brevbärare». Ej heller förekommer i handlingarna uppgift angående omfattningen av Hanssons tjänstgöring eller beträffande ersättningen för densamma.

Såvitt av utredningen framgår, kvarstår Hansson fortfarande i sin anställning vid postkontoret i Mönsterås. Därest han vid avgång från denna anställning anses böra erhålla pension eller därmed jämförligt understöd, torde enligt utskottets mening frågan härom böra i samband med avgången göras till föremål för prövning av vederbörande myndighet och, där så påkallas, av Kungl. Maj:t, varvid bör förebringas den utredning, som erfordras för pensionsfrågans bedömande. Tillfyllestgörande sådan utredning har, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, icke framlagts av motionärerna.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I:21 och II:40 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o.

Ang.
 årligt under-
 stöd åt
 Margareta
 Matilda
 Nyberg.

I två likalydande motioner, väckta den ena i första kammaren under nr 165 av herr *Wallés* och den andra i andra kammaren under nr 176 av herr *Mosesson*, har hemställts, »att riksdagen ville bemyndiga Kungl. Maj:t att, med hänsyn till de särskilda skäl, som i föreliggande fall äro att åberopa, låta till änkefru *Margareta Matilda Nyberg* från och med den 1 januari 1931 under hennes återstående livstid utbetala årligt understödsbelopp i enlighet med de grunder, som gälla för understöd till f. d. poststationsföreståndare».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen nr 165 i första kammaren med därvid fogade bilaga.

Såsom i motionerna erinrats, var frågan om pension åt *Margareta Matilda Nyberg* föremål för prövning vid 1926 års riksdag i anledning av en då i ämnet väckt motion.

Över nämnda motion inhämtade bankoutskottet utlåtanden av generalpoststyrelsen samt statskontoret. *Generalpoststyrelsen* anförde i ämnet bland annat följande:

Poststationsföreståndaren *Nyberg*, som var född den 2 oktober 1844, var medelst personligt kontrakt anställd såsom föreståndare för poststationen i *Alnö* under tiden 1 april 1897—31 mars 1924 eller under 27 år. *Nyberg* verkade även såsom predikant och ägde, sedan hans anställning som sådan den 1 oktober 1924 upphört, i egenskap av f. d. predikant — enligt av honom själv på sin tid till generalpoststyrelsen meddelad uppgift — uppbära en pension av 500 kronor för år.

Vid avgången ur postverkets tjänst beviljade generalpoststyrelsen *Nyberg*, jämlikt beslut den 14 mars 1924, ett ålderdomsunderstöd av 600 kronor för år att utgå från och med den 1 april 1924.

Sedan *Nyberg* den 6 november 1925 avlidit, har kyrkoherden *G. E. Mellberg*, *Alnö*, på änkefru *Nybergs* vägnar i skrivelse till generalpoststyrelsen den 1 december 1925 bland annat framhållit, att det i verkligheten varit *Nybergs* hustru, *Matilda Nyberg*, som under mannens poststationsföreståndartid skött poststationen i *Alnö*. Kyrkoherden *Mellberg* anhöll i samma skrivelse om upplysning, huruvida änkefru *Nyberg* kunde på grund härav beredas lämpligt ålderdomsunderstöd. Vid ärendets föredragning den 4 december 1925 fann generalpoststyrelsen emellertid änkefru *Nyberg* icke kunna på grund av gällande bestämmelser tilldelas ålderdomsunderstöd såsom poststationsföreståndare. Härom meddelades kyrkoherde *Mellberg* underrättelse.

Vid prövning av förenämnda framställning om understöd åt änkan *Nyberg* hade generalpoststyrelsen att följa de i Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och 28 juni 1918 fastställda grunder för tilldelande av ålderdomsunderstöd åt vissa anställningshavare. Enligt nämnda grunder gäller att, då poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd, eller lantbrevbärare avgått från sin befattning efter att hava tjänstgjort minst 25 eller, i undantagsfall, under kortare tid, understöd må, därest den avgångne befinnes vara

i behov därav, till honom utbetalas med lämpligt belopp dock högst med två tredjedelar av till honom senast utgående arvode.

Dessa grunder, vilka iaststälts efter riksdagens hörande, medgiva sålunda icke tilldelande av understöd åt efterlevande till anställningshvarare inom nu omförmälda grupper.

Beträffande motionerna om understöd åt änkefru Nyberg må — i anledning av vad i sagda motioner uppgivits i fråga om gift kvinnas rätt att innehava poststationsföreståndarebefattning — framhållas, att tidigare lagbestämmelser icke lagt hinder i vägen för avslutande av kontrakt med änkefru Nyberg om poststationens i Alnö skötande. Generalpoststyrelsen har — redan före år 1921 — i flera fall träffat avtal med gift kvinna om skötseln av poststation. I dylika fall har generalpoststyrelsen emellertid i regel sett sig föranlåten att, med hänsyn till eventuellt uppkommande ersättningsanspråk, avfordra vederbörandes make viss ansvarsförbindelse. Därest kontrakt skulle hava upprättats med änkefru Nyberg om poststationens i Alnö skötande, hade dylik ansvarsförbindelse sålunda sannolikt avfordrats predikanten Nyberg.

Då nu kontrakt om poststationens i Alnö handhavande emellertid varit avslutat med fru Nybergs man, som härför ägt räkna tjänstår och som på grundval av bland annat dessa tjänstår beviljats ålderdomsunderstöd, lärer det näppeligen kunna anses riktigt, att jämväl änkefru Nyberg skall i och för erhållande av understöd få tillgodoräkna sig de år, hennes man varit medelst kontrakt anställd såsom poststationsföreståndare. Ett bifall till motionen skulle medföra, att två personer finge uppbära ålderdomsunderstöd på grund av en och samma befattning, och såmedelst innebära en dubbelräkning av tjänstår.

Med allt beaktande av de ömmande omständigheter, som i nu omhandlade fall må kunna föreligga, får generalpoststyrelsen, under åberopande av vad sålunda anförts och med hänsyn jämväl till de konsekvenser, ett medgivande av ålderdomsunderstöd i nu föreliggande fall väl kan tänkas medföra, avstyrka bifall till den motionsvis gjorda hemställan om beviljande av årligt understöd åt änkan Matilda Nyberg.

Statskontoret anförde följande:

Statskontoret åberopar den utredning, som framlagts i generalpoststyrelsens förenämnda skrivelse. Då mannen Nyberg varit medelst personligt kontrakt anställd såsom poststationsföreståndare, kan givetvis såsom generalpoststyrelsen framhållit ålderdomsunderstöd icke författningssenligt tilldelas änkan Nyberg, vilken formellt icke haft någon anställning vid postverket. Men just med hänsyn till att kontrakt om poststationsföreståndarskap eventuellt kan leda till ålderdomsunderstöd åt innehavaren, borde det vara angeläget att tillse, det kontrakt upprättas med rätter vederbörande, som åtager sig att själv eventuellt med hjälp av biträden ombesörja arbetet. Från styrelsens sida har icke bestritts, att änkan Nyberg såsom i motionerna uppgivits helt skött göromålen å poststationen, under det att däremot mannen ägnat sig åt annan verksamhet. Vid sådant förhållande och då understödet, därest det varit riktigt ordnat, skulle hava hittills utgått och i fortsättningen bort utgå till Matilda Nyberg, samt vad styrelsen anfört rörande en dubbelräkning av tjänstår icke kan enligt statskontorets mening tillmätas avgörande betydelse, anser statskontoret, att det bör ordnas så, att Matilda Nyberg, vilken såvitt handlingarna utvisa är i behov av understöd, kommer i åt-

njutande av det mannen tilldelade ålderdomsunderstödet. Detta understöd torde kunna anvisas att utgå från det å postverkets stat för driftkostnader upptagna förslagsanslaget till livräntor och understöd.

För egen del anförde *bankoutskottet* i ärendet följande:

»Utskottet finner i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, att något ålderdomsunderstöd icke kan på grund av gällande bestämmelser tilldelas änkan Nyberg, då hon formellt icke haft någon anställning vid postverket. Att tillerkänna henne någon änkepension bör enligt utskottets mening icke heller ifrågakomma. Då det emellertid är ostridigt, att änkan Nyberg och icke hennes man skött befattningen såsom föreståndare för den ifrågavarande poststationen och det vill synas, som om makarna Nyberg hyst den uppfattningen, att hustrun icke kunnat under teckna kontrakt om poststationsföreståndarskap, anser utskottet, att staten på något sätt bör träda hjälpende emellan. På de skäl, generalpoststyrelsen åberopat, torde något årligt understöd ej böra ifrågakomma. Däremot lär det vara möjligt, att Kungl. Maj:t, på därom gjord ansökan, kan tillerkänna henne någon gratifikation en gång för alla. Under sådana förhållanden lära motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Åberopande det anförda hemställde utskottet, att de väckta motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med utskottets hemställan.

I de nu föreliggande motionerna har omnämnts, att Kungl. Maj:t, efter ansökan av Nyberg och på tillstyrkan av generalpoststyrelsen, genom beslut den 13 augusti 1926 beviljat henne en gratifikation till belopp av 1,200 kronor men att en år 1927 av Nyberg gjord ansökning om förnyat understöd av Kungl. Maj:t, i enlighet med hemställan av generalpoststyrelsen, lämnats utan bifall.

I motionerna har vidare framhållits, att änkan Nyberg, på sätt ett vid motionen fogat intyg utvisade, vore i otvetydigt behov av ytterligare understöd.

Jämväl över de nu föreliggande motionerna har utskottet införskaffat utlåtanden av generalpoststyrelsen och statskontoret.

Generalpoststyrelsen har anfört:

På skäl, som generalpoststyrelsen utvecklat i sitt år 1926 avgivna yttrande, har generalpoststyrelsen ansett sig sakna befogenhet att i förevarande fall utanordna understöd av postmedel. Styrelsen vill emellertid icke bestrida, att samma skäl, som år 1926 förestavade statsmakternas ställningstagande till frågan om understöd åt änkefru Nyberg och resulterade i Kungl. Maj:ts beslut av den 13 augusti 1926, tala för, att ytterligare ekonomisk hjälp i någon form utbetalas till fru Nyberg. Styrelsen finner sig nu icke böra ställa sig helt avvisande mot att tillstyrka bifall till motionen. En bidragande orsak till den ställning, styrelsen sålunda intagit, är, att de lokala postmyndigheterna måhända ej med tillräcklig tydlighet gjort klart för makarna Nyberg konsekven-

serna av den ordning för kontraktet om poststationens skötsel, som tilllämpats i förevarande fall, en omständighet som motionärerna i år särskilt understryka. Förutsättningen för ett bifall synes emellertid styrelsen också vara, att statsmakterna, med hänsyn till eventuella konsekvenser av ett medgivande utav årligt understöd till änkefru Nyberg, uttryckligen angiva, att medgivandet sker med hänsyn till de särskilda skäl, som i detta fall föreligga.

Statskontoret har för egen del yttrat, att då generalpoststyrelsen numera icke ställde sig avvisande mot beviljande av årligt understöd i detta fall, statskontoret kunde — under åberopande av sitt år 1926 avgivna utlåtande om understöd åt änkan Nyberg — ansluta sig till generalpoststyrelsens mening.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit och under framhållande att — såsom generalpoststyrelsen antytt — förhållandena i förevarande fall synas vara av den säregna beskaffenhet, att ett tillmötesgående av motionärernas hemställan icke torde behöva medföra några betänkliga konsekvenser, har utskottet funnit sig kunna tillstyrka, att änkan Nyberg må, räknat från och med ingången av år 1931, tillerkännas ålderdomsunderstöd såsom poststationsföreståndare, oaktat hon formellt icke innehåft dylik anställning.

Utskottet.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I:165 och II:176, må medgiva, att Margareta Matilda Nyberg må, räknat från och med den 1 januari 1931, av postmedel tillerkännas ålderdomsunderstöd med belopp, som av generalpoststyrelsen bestämmes i anslutning till gällande grunder för dylikt understöd åt poststationsföreståndare.

10:o.

I en inom andra kammaren av herrar *Andersson* i Löbbo och *Fast* väckt motion nr 78 har hemställts, »att riksdagen ville besluta, att f. d. lådbrevbäraren och posttransportören *Vilhelm Johansson* i Gislaved må under sin återstående livstid av postmedel tillerkännas ett årligt ålderdomsunderstöd av 800 kronor eller det belopp, som riksdagen kan finna skäligt».

Ang.
årligt under-
stöd åt förre
lådbrevbära-
ren och post-
transportören
V. Johansson.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Johansson*, som är född den 27 april 1870 och således närmare 61 år gammal, under tiden 1 januari 1917—31 oktober 1929 eller icke fullt 13 år enligt kontrakt besörjt posttransporter-

na mellan järnvägsstationen i Gislaved och postanstalten å platsen samt s. k. lådbrevbäring i Gislaveds municipalsamhälle och Gyllenfors fabriks-samhälle. I ersättning för dessa bestyr har Johansson under de två första åren av kontraktstiden uppburit omkring 1,100 kronor för år. Därefter har ersättningen år från år ökats, så att den vid tiden närmast före avtalets upphörande utgick med omkring 2,600 kronor för år.

I november 1929 gjorde Johansson hos Kungl. Maj:t framställning om er-hållande av ålderdomsunderstöd av postmedel i anledning av det arbete, han fullgjort för postverkets räkning. Till stöd för ansökningen åberopades bland annat ett läkarintyg, enligt vilket Johansson lede av betydlig hjärtförstoring med oregelbunden hjärtverksamhet, som invalidiserat honom så, att han vore oförmögen till arbete och måst lämna sin verksamhet hos postverket, varjämte intygsgivaren tillade, att det vore svårt att säga, huruvida arbetet för postverkets räkning kunnat grundlägga hans sjukdom, men att med visshet kunde påstås, att detsamma bidragit att förvärra och påskynda utvecklingen av sjukdomen.

I avgivet utlåtande över Johanssons framställning anförde *generalpoststyrelsen* bland annat följande:

Sökanden hade velat göra troligt, att hans sjukdom grundlagts och förvärrats i postverkets tjänst. Av läkarintyget syntes man icke kunna draga den slutsatsen, att sjukdomen åsamkats genom posttjänsten. Att densamma förvärrats genom arten av det arbete, Johansson åtagit sig för postverkets räkning, vore däremot helt naturligt, då detta arbete givetvis icke lämpade sig för en person, som lede av mer eller mindre utvecklad hjärt-svaghet.

Rörande Johanssons personliga förhållanden hade styrelsen inhämtat, att han, som hade försörjningsplikt mot hustru, vore medellös. På grund av sjukdomen syntes han vara oförmögen till arbete. Enligt uppgift hade ansökan om pension från allmänna pensionsförsäkringen ingivits.

Jämlikt gällande bestämmelser ägde generalpoststyrelsen tilldela ålderdomsunderstöd åt poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd, ävensom åt lantbrevbärare. Enligt dessa bestämmelser kunde understöd till belopp, motsvarande högst $\frac{2}{3}$ av senast utgående ersättning, tilldelas dylik funktionär, vilken vore i behov av understöd och tjänstgjort minst 25 år eller undantagsvis kortare tid. Dylikt understöd hade dock icke ansetts kunna beviljas, då tjänstetiden mera avsevärt understigit 25 år.

Åt annan kontraktsanställd personal saknade generalpoststyrelsen möjlighet att tilldela understöd. I skrivelse den 27 augusti 1929 hade styrelsen hemställt om bemyndigande att tilldela lådbrevbärare ålderdomsunderstöd enligt de beträffande poststationsföreståndare och lantbrevbärare gällande grunderna. I proposition nr 13 till 1930 års riksdag hade Kungl. Maj:t framlagt förslag i enlighet med styrelsens hemställan.

Även om generalpoststyrelsen haft befogenhet att, på sätt sålunda ifrågasatts, tilldela lådbrevbärare ålderdomsunderstöd enligt angivna grunder, skulle styrelsen i förevarande fall ansett sig förhindrad att bevilja dylikt understöd åt Johansson, vars anställningstid uppginge till allenast 12 år 10 månader.

Styrelsen hemställde, att den gjorda framställningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Över ansökningen avgavs vidare utlåtande av statskontoret, som yttrade följande:

Då sökanden på grund av sjukdom, vilken om ej grundlagts så dock väsentligen förvärrats genom posttransporten, vore alldeles oförmögen till arbete samt saknade medel till sitt uppehälle, kunde statskontoret icke undgå att finna ömmande omständigheter i detta fall föreligga av beskaffenhet, att ett mindre understöd motsvarande högst $\frac{1}{3}$ av hans senaste årsinkomst av postverket skulle kunna anses vara på sin plats. Då sökanden emellertid först vid inemot 50 års ålder börjat arbeta för postverket och hans anställningstid därstädes utgjorde allenast 12 år 10 månader samt generalpoststyrelsen på grund därav motsatt sig, att understöd i detta fall bereddes, ville statskontoret icke påyrka någon åtgärd till sökandens förmån.

Genom beslut den 21 februari 1930 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Den tid av icke fullt 13 år, varunder Johansson enligt kontrakt fullgjort arbete för postverkets räkning, har synts utskottet vara alltför kort för att därå skulle grundas rätt till pension eller därmed jämförligt understöd. På grund härav och under erinran, att ärendet nyligen prövats av Kungl. Maj:t utan att föranleda framställning till riksdagen, får utskottet avstyrka bifall till motionen och alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II:78 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

11:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 181 har herr *Selberg* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja *Johan August Olofsson* i Hundsjö det understöd eller den pension, som med hänsyn till hans arbete vid statens järnvägar kan befinnas lämplig».

*Ang.
pension åt
f. banar-
betaren
J. A. Olofsson.*

Beträffande motiveringen för detta yrkande tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Frågan om pension åt Olofsson har tidigare vid två tillfällen varit underställd järnvägsstyrelsens prövning, senast år 1930.

Av handlingar, som nämnda år voro tillgängliga i ärendet, inhämtas i huvudsak följande:

Olofsson, som är född den 10 augusti 1865, har under åtskilliga år innehaft anställningar vid järnvägsbyggnader och vissa andra statliga arbetsföretag. I en den 21 november 1930 dagteknad skrift anhöll Olofsson hos järnvägsstyrelsen att komma i åtnjutande av pension i anledning av berörda

anställningar. Han åberopade därvid de arbetsanställningar som framgå av följande sammanställning:

År 1888—1889	anställd vid arbeten å Gällivarebanan,
» 1891—1892	» » » » » »
» 1894—1895	» » bangårdsomläggning i Malmberget,
» 1896—1897	» » » » » »
» 1898 febr.—oktober	» » järnvägsbyggnaden Boden—Morjärv,
» 1899—1902	» » » » » »
	och vid riksgrensbanan,
» 1903	» » bangårdsombyggnad i Stockholm,
» 1904	» » arbeten å Holmfors tegelbruk (arrenderat av kungl. fortifikationen),
1905	» » bangårdsombyggnad i Stockholm,
» 1906	» » järnvägsbyggnaden Morjärv—Lappträsk,
» 1907—1908 (vissa tider)	» » arbeten å S. J:s 25:e bansektion,
» 1909 juni—okt.	» » » » » 27:e » ,
» 1910 » »	» » » » » » » ,
» 1911 $\frac{15}{5}$ — $\frac{15}{8}$	» » » » » 25:e » ,
» 1911 $\frac{21}{8}$ — $\frac{27}{10}$	» » » » » banan Gällivare—Porjus,
» 1912	» » » » » » » »
	samt vid S. J:s 25:e bansektion,
» 1913	» » arbeten å S. J:s 24:e bansektion,
$\frac{10}{4}$ 1914— $\frac{9}{8}$ 1916	» » bangårdsombyggnad i Malmö,
$\frac{18}{6}$ 1917— $\frac{3}{11}$ 1917	» » arbeten å S. J:s 25:e bansektion,
$\frac{30}{4}$ 1918— $\frac{18}{6}$ 1918	» » » » » » » » ,
$\frac{10}{4}$ 1919— $\frac{26}{8}$ 1919	» » » » » » » » ,
$\frac{15}{6}$ 1920— $\frac{30}{10}$ 1920	» » » » » » » » ,
1921—1922	» » » » » » » » ,
$\frac{21}{8}$ 1923— $\frac{29}{9}$ 1923	» » » » » » » » ,
$\frac{12}{8}$ 1924— $\frac{6}{9}$ 1924	» » » » » » » » ,
$\frac{30}{7}$ 1925— $\frac{13}{10}$ 1925	» » » » » » » » ,
$\frac{10}{7}$ 1926— $\frac{11}{10}$ 1926	» » » » » » » » ,
$\frac{7}{6}$ 1927— $\frac{25}{10}$ 1927	» » » » » » » » ,
$\frac{22}{8}$ 1928— $\frac{19}{10}$ 1928	» » » » » » » » ,
$\frac{11}{7}$ 1929— $\frac{17}{10}$ 1929	» » » » » 20:e » » ,
$\frac{26}{6}$ 1930— $\frac{29}{7}$ 1930	» » » » » » » » ,

Vid en inom järnvägsstyrelsen verkställd utredning i ärendet befanns av sålunda uppgivna 32 $\frac{1}{2}$ år kunna såsom tjänstetid för Olofsson för erhållande av pension tillgodoräknas en tid av allenast 17 år 3 månader, därav 6 år svagt styrkta. Styrelsen — som tidigare genom beslut den 26 april 1929 förklarar sig icke kunna bifalla en tidigare gjord ansökan av Olofsson om pension — fann vid förnyad prövning av ärendet den 9 december 1930

det fortfarande icke vara tillförlitligt styrkt, att Olofssons tjänstetid vid statens järnvägsbyggnader eller andra liknande statens företag uppgått till den för erhållande av pension föreskrivna, minimitiden, 25 år, varför styrelsen beslöt lämna framställningen utan bifall.

I fråga om Olofssons ekonomiska förhållanden hade av vederbörande kommunalnämndsordförande intygats, att Olofsson icke hade annan egendom än en torplägenhet, enligt senaste fastighetstaxering taxerad till 2,000 kronor, å vilken enligt Olofssons egen uppgift vilade en skuld av 800 kronor.

Ytterligare utredning har nu av motionären förebragts rörande Olofssons arbetsanställningar genom nya intyg av personer, som uppgivit sig vara banmästare eller arbetsförmän vid vissa arbeten för statens järnvägars räkning. Enligt nämnda intyg skulle Olofsson, utöver tidigare av järnvägsstyrelsen prövade anställningstider, innehava en ytterligare tjänstetid av tillhoppa omkring 6 månader under åren 1917, 1919 och 1920.

Till utskottet hava vidare överlämnats *dels* läkarintyg utvisande att Olofsson på grund av äggvita samt kronisk degeneration av pulsådrorna (arteriosclerosis) är oförmögen att utföra tungt kroppsarbete, *dels* ock ett av vederbörande kommunalnämndsordförande utfärdat intyg, enligt vilket Olofsson icke äger andra tillgångar än en lägenhet, taxeringsvärderad till 2,000 kronor, å vilken vilar en skuld av 800 kronor.

Med ledning av föreliggande utredning i ärendet har utskottet ansett sig kunna uppskatta Olofssons styrkta tjänstetid vid statliga arbeten till omkring 18 år. Vid sådant förhållande och då Olofsson numera synes vara ur stånd att med arbete försörja sig samt befinner sig i behövande omständigheter, har utskottet, om ock med någon tvekan, ansett sig böra tillstyrka, att en mindre årlig pension beviljas honom under hans återstående livstid. Pensionen har ansetts böra bestämmas till samma belopp, som i punkten 56 av utskottets denna dag avgivna utlåtande nr 27 samt i punkten 12 av detta utlåtande tillstyrkts för vissa där avsedda jämförliga fall eller 420 kronor. Pensionen lär böra beviljas av trafikmedel samt utgå från och med ingången av år 1931.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 181, må medgiva, att förre arbetaren Johan August Olofsson må från och med den 1 januari 1931 under sin återstående livstid av trafikmedel åtnjuta en årlig pension av 420 kronor.

12:o.

Ang.
pension åt
förra banarbe-
taren J. M.
Henriksson.

I en inom andra kammaren av herr *Grapenson* väckt motion nr 183 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förra banarbetaren *Johan Mikael Henriksson* i Gällivare för hans återstående livstid den pension eller det understöd, som vederbörande utskott kan finna rättvist och skäligt föreslå.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, må hänvisas till motionen.

Av vid motionen fogade handlingar framgår, att Henriksson är född den 18 maj 1873 och alltså 58 år gammal; att han är norsk undersåte men alltsedan år 1899 vistats i Sverige samt år 1905 ingått äktenskap med svensk medborgare; att han under åren 1905–1929 med vissa avbrott innehaft olika anställningar i statens järnvägars tjänst under en sammanlagd tid av omkring 17 $\frac{1}{2}$ år; samt att han enligt läkarintyg lider av vissa sjukdomar, på grund av vilka han är oförmögen att försörja sig med allt tyngre arbete.

Sedan statskontoret på anhållan av utskottet anbefallts avgiva utlåtande över ifrågavarande motion, har ämbetsverket i ärendet införskaffat yttrande av järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande:

Av utredningen i ärendet framgår, att Henrikssons anställningstid vid statens järnvägar varit kortare, än som under vanliga förhållanden fordras för erhållande av pension eller gratifikation. Emellertid lider Henriksson enligt i ärendet åberopat läkarintyg av sjukdom, som synes hava omöjliggjort för honom att fortsätta sitt arbete i statens järnvägars tjänst. Då riksdagen tidigare i åtminstone ett annat fall ansett arbetare, som i nu angivna hänseenden intagit ungefärligen samma ställning som Henriksson, böra komma i åtnjutande av pension (riksdagens beslut den 28 maj 1929 i anledning av motion om understöd åt järnvägsarbetaren Karl Andersson Fors), vill styrelsen icke motsätta sig, att jämväl Henriksson beviljas en mindre pension av statsmedel. Beloppet av denna förmån torde, i likhet med vad som skett i ovannämnda fall, böra bestämmas så, att detsamma jämte dyrtidstillägg enligt vanliga grunder motsvarar vad styrelsen enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande högst äger, för år räknat, bevilja såsom gratifikation, eller 500 kronor. I enlighet härmed har styrelsen beräknat detsamma till 420 kronor. Beloppet torde böra bestridas av trafikmedel och utgå från och med ingången av år 1931.

För egen del har *statskontoret* anfört:

Järnvägsstyrelsen, som icke velat motsätta sig att en mindre pension beviljas Henriksson, har ansett, att beloppet av dylik förmån, i likhet med vad som skett i ett av styrelsen omnämnt tidigare fall, borde bestämmas så, att detsamma jämte dyrtidstillägg enligt vanliga grunder motsvarade vad styrelsens enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande högst ägde för år räknat bevilja såsom gratifikation, eller 500 kronor. I enlighet härmed har styrelsen beräknat detsamma till 420 kronor. I det av styrelsen omnämnda fallet

beviljade riksdagen en årlig pension å 396 kronor. På grund härav och då dyrtidstillägg å en pension uppgående till 420 kronor enligt för innevarande kvartal gällande grundtal utgår med 84 kronor, vill statskontoret, som anser billighetsskäl tala för att Henriksson erhåller någon pension av statsmedel, förorda, att pensionen bestämmes till 500 kronor årligen med föreskrift tillika, att dyrtidstillägg därå ej må utgå. Såsom järnvägsstyrelsen föreslagit, torde pensionen böra bestridas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1931.

Då Henriksson, som räknar en anställningstid i statens järnvägars tjänst av inemot 18 år, på grund av sjukdom blivit före vanlig pensionsålder urståndsatt att vidare arbeta i statsanställning, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att en mindre årlig pension av statsmedel beviljas honom under hans återstående livstid. Pensionen torde, i enlighet med vad järnvägsstyrelsen föreslagit, böra bestämmas till 420 kronor årligen, att från och med ingången av innevarande år utgå av trafikmedel.

Utskottet.

Med stöd av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 183, må medgiva, att förre banarbetaren Johan Mikael Henriksson må från och med den 1 januari 1931 under sin återstående livstid av trafikmedel åtnjuta en årlig pension av 420 kronor.

13:o.

I en inom andra kammaren av herr *Grapenson* väckt motion nr 279 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre banarbetaren *Elov Pettersson-Törn* för hans återstående livstid det understöd, som vederbörande utskott anser sig rättvisligen och lämpligen kunna föreslå».

Ang.
årligt under-
stöd åt förre
banarbetaren
*E. Pettersson-
Törn.*

I motionen har anförts, bland annat, att *Pettersson-Törn*, som är född den 15 juni 1865, uppgivit sig hava varit anställd vid järnvägsbyggnader m. fl. statliga arbeten under omkring 30 år, nämligen åren 1885—1915, varjämte han innehaft statliga anställningar under kortare perioder åren 1916, 1917 och 1922. Intyg över den uppgivna anställningstiden saknades emellertid med undantag beträffande vissa tidrymder av tillhoppa omkring 3 1/2 år, avseende åren 1912—1915, 1916 samt 1922.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i frågan hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anført, att enär i ärendet verkställd utredning icke givit vid handen, att *Pettersson-Törns* anställning i statens tjänst varit av

den omfattning, som borde fordras för erhållande av understöd, styrelsen funne motionen icke kunna tillstyrkas.

Statskontoret har anslutit sig till järnvägsstyrelsens mening.

Utskottet. Då den i ärendet verkställda utredningen icke givit vid handen, att Pettersson-Törn haft anställning i statens tjänst i den omfattning, som bör fordras för erhållande av pension eller därmed jämförligt understöd, har utskottet ansett sig böra avstyrka beslut om dylik förmån. Med framhållande tillika att, såvitt handlingarna utvisa, Pettersson-Törn efter år 1915, då han blott uppnått 50 års ålder, sammanlagt endast omkring 7 månader under åren 1916 och 1922 haft arbete för statens räkning, får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:279 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

14:o.

*Ang.
pension eller
gratifikation
åt arbetaren
H. Fredriksson.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 179 har herr *Lövgren* hemställt, »att riksdagen måtte tillerkänna arbetaren *Helmer Fredriksson* i Porjus en tilläggs pension å 400 kronor per år, eller ock en lämplig gratifikation i en summa att utbetalas på en gång».

Med avseende å motiveringen för detta förslag tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Fredriksson*, som är född den 18 oktober 1886 och alltså 44 år gammal, från och med den 10 april 1919 erhöi anställning vid Porjus revirs sågverk i Porjus, där han tjänstgjorde såsom förkantare, klampare och sorterare; att han i juni 1919 drabbades av olycksfall i arbetet, i anledning varav han av riksförsäkringsanstalten tillerkänts livränta med 360 kronor för år, därvid nedsättningen i arbetsförmågan uppskattats till 30 procent samt arbetsförtjänsten beräknats till 1,800 kronor; att han oaktat den genom olycksfallet honom åsamkade skadan (inskränkning av rörelseförmågan i högra tummen samt högra långfingret och pekfingret m. m.) kunnat vid sågverket deltaga i lämpliga arbeten; att *Fredrikssons* arbetsförtjänst vid sågverket under åren 1924—1928 uppgått till i medeltal för år omkring 2,800 kronor; att anställningen från och med 1 januari 1930 upphörde i anledning av att domänstyrelsen, sedan sågen nedbrunnit, beslutit nedläggande av sågverksrörelsen; samt att *Fredriksson* är gift och har 9 barn.

Efter erhållen uppsägning från anställningen vid sågverket gjorde *Fredriksson* i november 1929 hos Kungl. Maj:t framställning om erhållande av pension eller understöd utöver den honom tillerkända livräntan.

Ansökningen tillstyrktes av *t. f. jägmästaren i Porjus revir*.

Vederbörande *överjägmästare* yttrade, att av jägmästarens utredning rörande Fredrikssons arbetsförtjänst vid huvudsakligen ackordsarbete under åren 1924—1928 syntes framgå, att hans arbetsförmåga ej vore i högre grad nedsatt. Med hänsyn härtill samt till hans korta anställningstid och relativt låga ålder avstyrkte överjägmästaren bifall till framställningen.

Domänstyrelsen avstyrkte likaledes, på de av överjägmästaren anförda skälen, bifall till ansökningen. Därest likväl *Kungl. Maj:t* med hänsyn till de särskilt ömmande omständigheter, som föreläge, skulle finna att någon ersättning borde beredas Fredriksson, syntes detta enligt domänstyrelsens mening böra ske genom en gratifikation, förslagsvis 1,000 kronor.

Statskontoret anförde, att tillräckliga skäl för beredande av pension i detta fall knappast kunde anses föreligga, men att det ville synas ämbetsverket billigt, att ett tillfälligt understöd, såsom domänstyrelsen ifrågasatt, beviljades honom från statens domäners fond.

Genom beslut den 27 juni 1930 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda framställningen icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

Då Fredriksson — som endast uppnått 44 års ålder och, såvitt handlingarna utvisa, är arbetsför — under en tid av allenast omkring 10 år fullgjort arbete i statens tjänst, kan utskottet icke tillstyrka, att pension eller därmed jämförligt understöd skulle beviljas honom. Ej heller har utskottet ansett sig böra förorda, att riksdagen skulle fatta beslut om beredande av gratifikation åt Fredriksson.

Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen och hemställer,

att förevarande motion II:179 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 april 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Johansson* i Östersund, *Lindgren, Johansson* i Friggeråker, *Stendahl, Berltng* och *Norman*;

från andra kammaren: herrar *Bäcklund, Svensson* i Betingetorp, *Lovén, Ryberg, Carlsson* i Solberga, *Höglund* i Göteborg, *Svedman* och *Johansson* i Edshyn.

Reservation

vid punkten 10 (ang. årligt understöd åt förre lådbrevbäraren och posttransportören V. Johansson):

av herrar *Bäcklund* och *Höglund*, vilka yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:78, må medgiva, att förre lådbrevbäraren och posttransportören *Vilhelm Johansson* må från och med den 1 januari 1931 under sin återstående livstid av postmedel uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.